

Ad. 6.

Sprawozdanie
z realizacji Gminnego Programy
Przeciwdziałania Narkomanii
2016 r.

Ośrodek profilaktyki Uzależnień
Kozienice 2017 r.

Kozienice, dnia 25 lutego 2017 r.

OPU.814.10.2017

Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2016 r.

W dniu 29 lipca 2005 roku została uchwalona ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U z dnia 19.09.2005 r nr 179, poz. 1485). Ustawa nałożyła na każdą gminę obowiązek uchwalania Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2016 ustanowiony został uchwałą Nr XXXVIII/400/2013 z dnia 27 listopada 2013 r. Rady Miejskiej w Kozienicach. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Ośrodkowi Profilaktyki Uzależnień w Kozienicach. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii były środki finansowe z budżetu gminy Kozienice. Na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii przewidziano w roku 2016 środki finansowe w wysokości 13 000 zł.

Program wyznaczał cele w zakresie zmniejszenia lub wyeliminowania występowania negatywnych zjawisk będących skutkami uzależnień od narkotyków oraz ograniczania zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem substancji psychoaktywnych. Adresowany był do wszystkich mieszkańców Gminy Kozienice. W jego realizacji uczestniczyły instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz inne pełniące funkcje wspierające. Przede wszystkim pracownicy Ośrodka Profilaktyki Uzależnień, członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe.

Potrzeby profilaktyczne środowiska

Odbiorcami naszych działań byli głównie uczniowie naszych szkół, zwłaszcza młodzież gimnazjalna. Ta grupa wiekowa, przy charakterystycznym dla siebie buncie przeciwko autorytetom i dorosłym, często skłonna jest do nawiązania kontaktów ze środowiskiem rówieśniczym w walce o autonomię. W wieku tym młody człowiek intensywnie dojrzewa, krystalizuje własną osobowość. Jednak nie można jeszcze wtedy mówić o pełnej równowadze

emocjonalnej młodego człowieka. Szkoła nakłada spory bagaż obowiązków, którym nie wszyscy są w stanie sprostać, co na pewno rodzi stres. Spory zakres wymagań stawianych uczniom w połączeniu z brakiem zainteresowania nauką u części młodzieży powoduje stany zniechęcenia i niewiary w możliwość sprostania im. Prowadzić to może do sięgania przez młodych ludzi po alkohol czy narkotyki.

Mamy świadomość tego, że młodzież naszych szkół należy do grup nieformalnych, funkcjonujących poza szkołą, gdzie ten typ zachowania jest aprobowany. Przyczyną szukania aprobaty w środowiskach grupujących młodzież o negatywnych skłonnościach, jest często brak więzi uczuciowej między rodzicami i dziećmi. Funkcjonowanie młodego człowieka w takiej nieformalnej grupie stwarza złudne poczucie samorealizacji i dowartościowania. W tych środowiskach najczęściej młodzież spotyka się z papierosami, alkoholem, narkotykami, dopalaczami. Młodzi ludzie wbrew pozorom nie są nonkonformistami, ulegają presji otoczenia i manifestują swoją dorosłość sięgając po używki. Jak wynika z badań rodzice często nie wiedzą, że ich dzieci sięgają po środki psychoaktywne. W naszej informacji o narkotykach, dopalaczach i alkoholu zabrakło praktycznych wskazówek jak rozpoznać, czy dziecko sięga po w/w używki.

Zaplanowaliśmy więc cykl spotkań z rodzicami, podczas których położyliśmy większy nacisk na sposoby rozpoznawania czy dziecko sięga po środki psychoaktywne i informację o manipulacjach często stosowanych przez handlarzy narkotyków. Ważnym problemem stało się uświadomienie rodziców, jak reagować w sytuacji, gdy dowiedzą się, że dziecko miało styczność z narkotykami lub alkoholem. Określiliśmy główne cele, które wynikają z diagnozy przeprowadzonej wśród uczniów. Określiliśmy, jaki jest główny problem. Skoncentrowaliśmy się na jego wyeliminowaniu. Przygotowaliśmy się do działań w przypadku szybkiej interwencji.

Realizacja Programu w roku 2016 przebiegała zgodnie z wytyczonymi celami:

- Prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej dla młodzieży o skutkach zażywania narkotyków, dopalaczy i innych substancji odurzających.
- Prowadzenie działalności informacyjno – edukacyjnej dla rodziców i nauczycieli.
- Ograniczenie liczby okazjonalnego używania narkotyków.

W ostatnim czasie słyszymy w mediach, a także w najbliższym otoczeniu, o produktach zwanych „dopalaczami”, które posiadają właściwości psychoaktywne zbliżone do działania narkotyków. Sprzedawcy reklamowali je jako środki pobudzające, poprawiające pamięć, koncentrację uwagi czy pozwalające zrelaksować się. Jednocześnie producenci „dopalaczy” w ofercie handlowej zamieszczali informacje, że są to produkty kolekcjonerskie, sole do kąpieli, nawozy do kwiatów „nie nadające się do spożycia”. Część młodzieży, która nigdy wcześniej nie eksperymentowała z środkami psychoaktywnymi połączyła ten „haczyk”, dała się oszukać. Inni – zażywający narkotyki, czy od nich uzależnieni zaczęli stosować „dopalacze” jako legalne środki zastępcze, alternatywne do narkotyków.

W roku 2016 rozpoczęliśmy realizację nowego programu profilaktycznego dotyczącego przeciwdziałania narkomani w klasach gimnazjalnych pod nazwą „**Smak życia, czyli debata o dopalaczach**”. Program przeprowadzony został we wszystkich gimnazjalnych naszej gminy. Program ten jest programem profilaktycznym, którego celem jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakt z tymi produktami. Dzięki odpowiednio dobranej konstrukcji scenariusza programu, zastosowano tu metodę krótkiej interwencji profilaktycznej umożliwiającą twórcze wykorzystanie dysonansu poznawczego uczestników związanego z nową wiedzą i oceną ich zachowań ryzykownych. Program oprócz dostarczenia młodzieży wiedzy na temat „dopalaczy” poruszał tematykę najczęściej używanych substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol, niktyna, amfetamina, marihuana.

W programie w 2016 roku uczestniczyło 243 osób. Natomiast 241 osób, w tym 116 dziewcząt i 125 chłopców na początku programu odpowiedziało anonimowo na 8 pytań ankiety początkowej. Na zakończenie programu młodzież odpowiadała na 4 pytania ankiety końcowej, które pozwoliły na wyciągnięcie wniosków na temat postrzegania środków psychoaktywnych. Po przeprowadzeniu programu, dzięki podziałowi opracowanych wyników na dziewczęta i chłopców można zaobserwować różnice w postawach jak i przekonaniach normatywnych w zależności od płci. Z otrzymanych zwrotnie informacji wysunięto następujące wnioski i uwagi:

1. W badanych grupach aż 5,8% uczniom zdarzyło się używać środka zwanego „dopalaczem”. Jest to wynik o 4,5% niższy od wyniku średniego (10,3%) ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015 roku wśród młodzieży z klas III gimnazjów, lecz aż dwukrotnie wyższy od wyników (2,9%) z programu profilaktycznego „Nie daj się oszukać – dopalacze to też narkotyki” realizowanego w klasach III gimnazjum w 2015 roku.
2. Z „dopalaczami” częściej eksperymentowały dziewczęta (6,9%) niż chłopcy (4,8%).
3. Zdecydowana większość uczestników (88,4%) wie co to takiego „dopalacze”, lecz zaledwie co dziesiąty uczeń (10,0%) twierdzi, że zna dokładny skład chemiczny, pochodzenie, działanie fizjologiczne chociaż jednego środka zwanego „dopalaczem”.
4. Co dziesiąty uczeń uważa, że gdyby „dopalacze” były tanie i powszechnie dostępne dla wszystkich to życie ludzi byłoby lepsze.
5. Za swobodnym dostępem osób niepełnoletnich do substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, papierosy, narkotyki, „dopalacze”, leki psychotropowe opowiedziało się aż 18,3% uczniów.

Przeprowadzono także szkolenie dla nauczycieli gimnazjalnych na temat „Dopalacze – nowe zagrożenie”, którego celem było zdobycie wiedzy na temat na temat tzw. nowych substancji na scenie środków psychoaktywnych w Polsce, objawów ich używania, skutków zdrowotnych i społecznych, diagnoza skali zjawiska w szkole, dopalacze a prawo, oraz gdzie szukać informacji i pomocy. W gimnazjum w Świerżach Górnych odbyło się także spotkanie z rodzicami połączone ze szkoleniem na wyżej wspomniany temat.

W 2016 roku na zwiększone zapotrzebowanie przeprowadziliśmy cykl szkoleń w klasach szóstych PSP nr 1 przez specjalistę terapii uzależnień i terapeutę rodzinnego.

Ośrodek profilaktyki Uzależnień w Kozienicach w 2016 roku przystąpił do ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Przemoc Boli”, „Narkotyki? To mnie nie kreci”. Jedną z akcji w ramach tej kampanii był udział OPU w pikniku rodzinnym w PSP na 3 w Kozienicach, który odbywał się m.in. pod hasłami związanymi z przemocą i dopalaczami. OPU sfinansowało zakup 300 koszulek z nadrukiem dotyczącym zagrożenia ze strony dopalaczy. Pod takimi hasłami zorganizowano happening na terenie Kozienic.

Część zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii zawiera elementy zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi. Zadaniem tymi są działania, które dotyczą profilaktyki i edukacji. W ramach tych zadań podjęto między innymi organizację kolonii profilaktycznych dla dzieci z terenu gminy, w większości z rodzin niewydolnych wychowawczo objętych pomocą MGOPS. Celem głównym kolonii profilaktycznych jest tak wpływać na młodego człowieka, aby mógł lepiej sobie radzić z problemami i wyzwaniem otaczającego go świata, dbał o zdrowie psychiczne i fizyczne, potrafił tworzyć, rozumieć i przestrzegać reguły społeczne, odkrywać własne umiejętności i talenty, oraz naukę asertywności szczególnie w kontekście zagrożeń wynikających z zażywania narkotyków, alkoholu i nikotyny. Realizacja programu jest tak zaplanowana, aby przebiegała w formie zabawy i była praktycznie niezauważalna dla dzieci. Na kolonie letnie dzieci wyjechały do Zakopanego, z wypoczynku skorzystało 40 dzieci.

W roku 2016 realizowano cykliczny już przegląd dorobku artystycznego dzieci i młodzieży z terenu gminy Kozienice „Teatr na rozdrożu” o tematyce związanej z prowadzeniem zdrowego trybu życia bez nałogów. Dzieci uczestniczyły w spektaklach o charakterze profilaktycznym, których były autorami i jednocześnie aktorami, a które realizowane były w sali koncertowej Kozienickiego Centrum Kultury w Kozienicach. Jury wyróżnione spektakle nagrodziło upominkami ufundowanymi przez Ośrodek Profilaktyki Uzależnień.

Również na terenie Kozienickiego centrum Kultury zorganizowaliśmy dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych autorski spektakl teatralny w reżyserii i wykonaniu Radosława Mazura. Spektakl mówił o samotnej walce człowieka z nałogiem.

Edukacja publiczna.

W ramach edukacji i profilaktyki został zakupiony pakiet zawierający scenariusze zajęć z młodzieżą i rodzicami, oraz pomoce do kampanii informacyjno-edukacyjnej „Narkotyki? To mnie nie kręci”. Jest to kampania przeznaczona dla młodzieży gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej i dla ich rodziców. Działania profilaktyczne obejmują tę grupę, bowiem ukończony trzynasty rok życia w prawie polskim wyznacza odpowiedzialność karną za popełniane czyny karalne i przejawy demoralizacji (Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich).

Kampania ma na celu dostarczenie rzetelnych informacji o zjawisku używania marihuany oraz nowych substancji psychoaktywnych, a pośrednio także przeciwdziałanie próbom użycia tych środków.

Ten rodzaj edukacji realizujemy głównie za pomocą udziału w kampaniach i akcjach ogólnopolskich, pogadanek dla rodziców, oraz rozmów indywidualnych w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym, który znajduje się w Ośrodku Profilaktyki Uzależnień. W roku 2016 realizowaliśmy powyższe poprzez udział w kampanii „Postaw na rodzinę”. Głównym celem działalności Punktu jest udzielanie informacji, wsparcia i interwencji w sprawach uzależnień od narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Konsultacje i interwencje przeznaczone są zarówno dla młodzieży, jak i osób dorosłych, nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, którzy podczas swojej pracy spotkali się z problematyką narkomanii i innych uzależnień.

W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego można skorzystać z pomocy psychologa codziennie od poniedziałku do piątku, oraz dwa razy w tygodniu we wtorki i środy z pomocy prawnika, który udziela porad w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego.

W profilaktykę przeciwdziałania narkomanii wplata się także działalność Ośrodka Wsparcia Dziennego – świetlicy środowiskowej działającej na terenie Świerży Górnych oraz Kozienic. Tam właśnie dzieci i młodzież otrzymują wsparcie, pomoc w nauce i możliwość rozwoju własnych zainteresowań.

W ramach współpracy w 2016 roku GKRPA wspólnie z policją kontrolowali lokale, w których jest podawany alkohol i zachodziła obawa, że może tam się odbywać handel narkotykami oraz sprzedaż alkoholu nieletnim.

Realizacja Programu w 2016 roku potwierdza, iż wśród zadań nałożonych na gminę z zakresu przeciwdziałania narkomanii priorytetem winna być nadal szeroko pojęta profilaktyka skierowana do dzieci i młodzieży.

Kontynuować należy również spotkania z rodzicami i nauczycielami, podczas których przekazywane będą wyczerpujące informacje na temat zagrożeń związanych z sięganiem młodych ludzi po środki psychoaktywne, informowanie o metodach postępowania w przypadku ich zaistnienia oraz o miejscach, w których zarówno dzieci, jak i rodzice znajdą wsparcie i pomoc. Planując działania na następne lata należy uwzględnić powstanie ośmioklasowych szkół podstawowych i likwidację gimnazjów.

Wzbogacać należy również ofertę spędzania czasu wolnego przez młodych ludzi oraz stwarzać warunki do rozwoju ich zainteresowania zarówno w sporcie, turystyce oraz w dziedzinie kultury i sztuki.

Aspektem warunkującym wysoką skuteczność podejmowanych działań jest dobra współpraca z innymi podmiotami działającymi w zakresie uzależnień.

Kierownik
Ośrodka Profilaktyki Uzależnień
mgr Krzysztof Karczmarski